

מסורת הש"ס

א) קידושין כד: מנחת ו. כה. [מולין גנ]. פסוקהי. יח"כ וקרא נדבא פרשי ו' ה"ג, אמור פרשי ז' ה"ב, ועי' ירוש' שקלים פ"ד הי"ד, ט' ע"ז ה: נא. כל הענין ירוש' פסחים פ"ט ה"ה, מגילה פ"א ה"א, סוטה פ"ט ה"ה, א' [מולין מ:] רוספי חולין פ"ג ה"ז, ועי' תר"כ שמיני פ"ג ה"ט וה"י, אחרי פ"יב ה"ח, ירוש' נזיר פ"ו ה"א, (ד) [סנהדרין קה: ע"ש], ירוש' מגילה שם, ו' [נ"ו] כד, א' כתב רש"י גע"ז מו. ד"ה בני ר"מ, יהודה וחוקים שגן, (ח) מביאות יתרו פ"א, ירוש' שם, (ט) מביאות ר"פ יתרו, בחודש פ"ב, ספרי ברכה שגג, (י) [קטנה ט"א], (ט) [מגלה יד: שגב פת:], (ט) עי' פסנים מלחיות ט' לילי גנ:, (ט) בירכ"ס ד, ט' ע' צמח ע"ז ו. דממלתו צע"ה, (ט) צע' כצ"מ צפ"א מה"י גירושין [הט"ו] מה יהושעקה על הרמב"ם ועי' בבבאי ובפ"א, ירוש' (ט) ועי' מו"ח פתני מנ: ד"ה אומר, עירובין ז' ד"ה כנון וכו' ומימיו נענין נ: ד"ה ונקב, צ"ק נא. ד"ה נעצד, נכורות ט: ד"ה כד.

הגהות הב"ח

(א) גב' שבע ובא שהיה: (ב) רש"י ד"ה ה"ג זכרים וכו' ולא (למרי) [גרסי' דאמר מר] תמות זכרות כנחמות (לאפקין לא בשפות) וכו' דמאי איראי:

שינויי נוסחאות

[א] צ"ל דארי' (י"ש"מ): [ב] צ"ל אמר הקב"ה לבח הבא וכו' (ש"מ, ובשינוי בבבאי"ה): [ג] צ"ל ההוא למעשרי (י"ש"מ): [ד] ליה דהמנא לבח (ש"מ): [ה] גס"מ טוקא אבר מה: ז' ילא מאותן שעתידין לטירה, ועי' מהרש"ם שבי"ח הפסוק (תנח"י"ב וכו' בבבאי"ה), ולב"ה גיר' זו מוכרחת, דאי טמאים היינו שנעבדה בכן עבירה א"כ האף התורה הא דכתיב מטהרים ו' ומטמאים ג', למא לי ז', יקח' ז' נחמותן של שנעבד כן עבירה, כשלמא מתי' טמא אי אפשר שהיא טהור, אלב מוז שנעבדה בכן עבירה הי אפשר ליקח אחרים וי"ע (גד קה"ה), ובס"מ גורם כדמס' לפנינו אלב שח"כ מוסק ל"א מאותן העידרין לטירה: [ז] בכל כתיב"ו ונקת פתחי הים: לכל קרבו עולות, וכו"ה כרש"י, וכי"ה ה"מ, וממתינו הוא ולא גרסינן "הכל" נמשע דקאי על הקרבנות, אלב גרסי' "כלב" דקאי על הקרביים, וכן משמע מרש"י, ולפי"ז לא גרסינן נמי בקמיון התיבות שגמורין, וכי"ה גרסינן דקאי על התיבות שגמורין, והמקום אשר נדפוסים עליו הוא עפ"י הנהגה הני עניק וקבד ובס"מ, ועי' רש"י, ובספ"ל מיקן לשון טמא זה דלכ"ל אימא שלמים ועולות והתניא עולות ולא שלמים ההוא כמ"ד לא הקריבו כו'. ועי"ש: [ח] צ"ל לבני, וכן הלך הקלמן (ש"מ, כנח"ה): [ט] צ"ל התעשרי, [י] כרש"י (ש"מ) והורש"י, [ז] צ"ל משמתי, וכו"ה כרש"י ד"ו (י"ש"מ): [יא] ג"ל יתרו לאחר מתן תורה הוה הניחא וכו' (י"ש"מ): [יב] צ"ל מיד (ש"מכ"י): [יג] ג"ל שבישעון הקב"ה תורה היה הקול (כ"י): [יד] וק': [טז] ג"ל שבישעון האמר ה' למבול כל בשר, (י"ש"מ): [יז] ג"ל רש"י ד"ה ב' עניק: [יח] בא' צ"ל דכתיב (י"ש"מ): [יט] צ"ל דלדוריו (י"ש"מ): [כ] צ"ל דלאר (כ"י): [כא] צ"ל הכל (גדלין עפ"י בבאי"ה), ובכתיב' לפעניו, ועי' לעיל אות ג, והרש"ש כ' דדבור זה ה"א עס שלפניו, וממיתת קרבו עולות הוא דבור חדש: [כב] בני תה הוה (כ"י): [כג] צ"ל אלא (כ"י): [כד] נלכ"ל דאיצטריך (באכ"ה): [כה] צ"ל בדדמי (כ"י): [כו] לא חיישתינן ליה כנלכ"ל (באכ"ה):

הקב"ה שאינו מביא לעולם. אמרו לו מביול של מים וכו' נשפט אמר להם וישב ה' מלך לעולם כבר נשבע שאינו משחית וכו'. וזוה א"ש פירש"י: [א] מביול שגמאר כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי (י"ש"מ) מעבור מי נח עוד על הארץ אמרו לו כו' (כ"י): שמה מביול וכו' שגמאר ה' באש יבא אמר להן כבר נשבע (י"ש"מ): [ב] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ג] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ד] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ה] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ו] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ז] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ח] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ט] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [י] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [יא] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [יב] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [יג] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [יד] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [יט] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כ] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כא] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כב] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כג] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כד] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כה] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כו] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כז] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כח] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [כט] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ): [ל] ג"ל שגמאר ה' באש יבא (ש"מ):

נעלמא אחר רחמנא לעייתלעו וטריפה לא יעול שחמות בתיבה, אלב לפשות פירות לא איכפא ואפילו וקן וקרים לעול (ש"מ ובכ"י: שם א): מאותן שלא נעבדה בהן עבירה, שלב נוקקו אלב נאן וזבס (סנהדרין קה: ע"ש) תתקע' דדורות. כלפנים שנה שקדמה תורה לעולם היו עמידין דורות הללו להכריתם, שאמר (מהל"ס קס) דבר לאן לאף דור, וכלא הקביה שאין העולם מתקיים בלא תורה לא כן ויעניין ולא בלאן ומתנ' לכ"ו דורות, היי מסמיו מתקע"ד מאלף (שבת פח):

פרת חמאת פרק ארבעה עשר זבחים

ה"ג זכרים ונקודס סמימים וצעלי מומין לאפוקי מחוסר אבר ולא. ט ולא (ט) גרסי' תמות וזכרות כנחמות כו' דמאי איראי קודם מתן תורה לאחר הקמת המשכן נמי איתא להא ועוד מדקאמר אלב מחוסר אבר לא מכלל דצעלי מומין לא נפסלו לא כנחמה ולא

צעוף: שנאמר לבני נח.

לגזרה: שחיין ראשי איברים. ולמה

לי לאזהורי עלייהו אי לאו משום

הקרבה שהקריב מהם צלאמו מן

המיצה: מלחמים ורע נפקא.

דטריפה אינה יולדת: בדומין לה.

למעוטי טריפה: תמים דדרכיו.

עניו וסבגן: מהו דסימא אסך. לאו

למידרש בדומין לה אלב שהודיע בן

שאינו עושה אלב לכדורו להיות לו

לנותא: קמ"ל. לחיות זרע לאו בן

לנותא צעי להו ומהשתא על כרחך

אתך יתירא הוא למידרש צעי בדומין

לה: מי הוה. הרי לא נחמה מורה:

הבאין מליניהן. וכל אותן שצאו אל

התיבה מליניהן צאו וצתן הכיר

אותם שצאו שצעה שצעה ידע שהן

טהורין ושצאו שנים שנים בן שכן טמאין:

ויוצמו וצחים שלמים. וסיני קודם

הקמת המשכן הוה ואת אמרת דעד

[שלא] הוקם המשכן לא קרבו שלמים

כלל: לכל. בהן צין לישראל צין לבני

נח קרבו עולות אלב שלמים לא קרבו

לבני נח ומשעת מתן תורה שנצחרו

ישראל קרבו להם שלמים: פסנער.

לשון (שמות ד) וינער ה' את מלרים:

שמעשיה צלפון. היינו עולה שטעונה

לפון ט'. וסבא. אל מלך המשיח: אומה

שמעשיה צלון ודרום. דייינו ישראל

שמקריינן עולות שלמים: משמניהן

ידדוה. מן השמנין שבהן ומייהו

עולות הוו: צקיבוצ גליוס. [וה"ק]

עורי רוח כפונית וצואי רוח דרומית

לקבץ גליות המפסחות ככס: וצחים

ועולות. וצחים היינו שלמים וקודם

מתן תורה כולוה צני נח בן.

ומשני וצחים אינן שלמים אלב לשון שחיתה

נעלמא וילאכילה: הניחא למ"ד כו'.

פלוגתא לקמן: כסנאף. אי קודם

מתן תורה הוה [יתרו] אי לאחר:

וכסיכלו כולו אומר כדור כו'. רישא

דקרא קול ה' יחולל אילות ונצממן מורה

משמעו וצחיקלו של כל מלך ומלך

כולו אומר כדור להקצ"ה: אחר לסס

וישג ה' מלך לעולם. כדר נצבע

שיהא מלך לעולם על גרומיו ולא

ישחיתם: פשע מאות ושצעים וארצעה

זרוזם קודם שנצבא העולם. וכ"ו

מאדם ועד משה רבינו ט הרי דבר

זוה לאלף דור (מהל"ס קס): עוו.

התורה שהיא מעוון של ישראל:

דאפי'

לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל [מלכין] עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן ואמרו שירה שנאמר וּבְהִיכְלוֹ כוֹלוֹ אוֹמֵר כְּבוֹד (ש"מ) נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו שמה מבוול בא לעולם (י"ד) (אמר להם) וְה' לִמְבוֹל יֵשֵׁב [אמר להם] וְיֵשֵׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם (טו) כִּבְרַם נִשְׁבַּע הַקֵּב"ה שאינו מביא מבוול לעולם (טז) אמרו לו מבוול של מים אינו מביא אבל מבוול של אש מביא שנא' וְיֵשֵׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם (יז) כִּי בְּיָמָיו (הנה) באש ה' נשפט אמר להן כבר נשבע שאינו (יח) משחית כל בשר ומה קול ההמון הוה ששמענו אמר להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו (יט) תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש (כ) ליתנה לבניו שנאמר וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כא) [מיד] פתחו כולם ואמרו וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כב) ויהי כשמוע כל מלכי האמורי ואף רחב הזונה אמרה לשלוחי יהושע כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישָׁה ה' אֶת מִי יָם סוֹף מאי שנא התם דאמר (כג) (ליה) וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כד) הכא דקאמר (כה) וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כו) ולא קמה עוד רוח באיש

דאפי'

לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל [מלכין] עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן ואמרו שירה שנאמר וּבְהִיכְלוֹ כוֹלוֹ אוֹמֵר כְּבוֹד (ש"מ) נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו שמה מבוול בא לעולם (י"ד) (אמר להם) וְה' לִמְבוֹל יֵשֵׁב [אמר להם] וְיֵשֵׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם (טו) כִּבְרַם נִשְׁבַּע הַקֵּב"ה שאינו מביא מבוול לעולם (טז) אמרו לו מבוול של מים אינו מביא אבל מבוול של אש מביא שנא' וְיֵשֵׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם (יז) כִּי בְּיָמָיו (הנה) באש ה' נשפט אמר להן כבר נשבע שאינו (יח) משחית כל בשר ומה קול ההמון הוה ששמענו אמר להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו (יט) תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש (כ) ליתנה לבניו שנאמר וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כא) [מיד] פתחו כולם ואמרו וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כב) ויהי כשמוע כל מלכי האמורי ואף רחב הזונה אמרה לשלוחי יהושע כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישָׁה ה' אֶת מִי יָם סוֹף מאי שנא התם דאמר (כג) (ליה) וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כד) הכא דקאמר (כה) וְהָיָה ה' לָנוּ עֶז וְעֻזָּם (כו) ולא קמה עוד רוח באיש

(גכ) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלב טענה תורה אף ישראל נקראו בני נח (ע"ז א:). ועל עס שהיה עמיד נח לקריב ממן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטטורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום של מה וא שחמסו רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אלעטרין מכל החי למשטיה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לה. ולא טריפה, סלקן מכל החי למחוסר אבר אסא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה מיה ס"ל, הלך לא נפקא ממלך למשעטי טריפה ואסא מכל החי למשעטי ולא ממשתמעת דחיי, דאט טריפה מיה, אלב מניחיה ומנפשיה להאי החי לשון ביחיות, וטריפה הוא ללימשיע אלב מחוסר אבר לא (שם א:). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם א) לחיות זרע למה לי. הא לימשיע טריפה (שם א:). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בתיבה ומיחיו טריפה לא תעיל אלב תמות ובעל האוותא. אלב זקן וקרים שפיר דמי קמיל' (שם א:). ואי אי ממלך טריפה הוא דממעיע אלב זקן וקרים ממלך חילי דלא אמינא לזוטא

זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין (דאמר

מר^א) *תמות וזכרות בבהמה ואין תמות

וזכרות בעופות ואיתקש בהמה לעוף תמימין

ובעלי מומין) לאפוקי מחוסר אבר דלא א"ר א

אלעזר^ב מניין למחוסר אבר שנאמר לבני נח

ת"ל^ג ומכל החי מכל בשר אמרה ב^ד תורה

הבא בהמה שחיין ראשי איברין שלה ודילמא

למעוטי^ה טריפה ההוא מלחיות זרע נפקא

הניחא א^ו למ"ד טריפה אינה יולדת אלא למ"ד

טריפה יולדת מאי איבא למימר האמר קרא

אתך בדומין לה ודילמא נח גופיה טריפה

הוה תמים כתיב ביה ודילמא תמים בדרכיו

צדיק כתיב ביה ודילמא תמים בדרכיו צדיק

במעשיו אי סלקא דעתך דנח גופיה טריפה

הוה מי קאמר ליה^ה לנח דכוותך עייל שלמים

לא תעייל ומאחר דנפקא לה מאתך לחיות

זרע למה לי מהו דתימא אתך לצותא

בעלמא אפי' זקן אפילו סרים קמשמע לה:

ה^ה טהורין אבל לא טמאין: ומוי הוו טמאין

וטהורין בההיא שעתא^ז א"ר שמואל בר

נחמני א"ר יונתן מאותן^ח שלא נעבדה בהן

עבירה מנא הוו ידעי כדרב חסדא דאמר רב

חסדא העבירן לפני התיבה כל שהתיבה

קולטתן בידוע שהוא טהור אין התיבה קולטתן

בידוע שהן טמאין רבי אבהו אמר אמר קרא

²והבאים זכר ונקבה הבאין מאיליהן אמר מר

והכל קרבו עולות עולות אין שלמים לא והא

כתיב³ ויזיבחו זבחים שלמים לה' פרים אלא

אימא הכל^ו קרבו עולות [ושלמים והתניא

אבל שלמים לא כ"א עולות] עולות אין שלמים לא כמ"ד לא קרבו שלמים

בני^ח נח דאיתמר^ט ר"א ור' יוסי בר חנינא חד אמר קרבו [שלמים בני נח]

וחד אמר לא קרבו מ"ט דמ"ד קרבו שלמים בני נח דכתיב^י והכל הביא גם

הוא מבכורות צאנו ומחלביהן איזהו דבר שחלבו קרב לגבי מזבח ואין כולו

קרב לגבי מזבח הוי אומר זה שלמים מ"ט דמ"ד לא קרבו דכתיב^י עורי

צפון ובואי תימן תתנער^{טו} אומה שמעשיה בצפון ותבוא אומה שמעשיה

בצפון ובדרום ומר נמי הכתיב ומחלביהן משמניה^{יז} [דידהו] ומר נמי

הכתיב עורי צפון [ההוא] בקיבוץ גליות הוא דכתיב והא כתיב^{יט} ויאמר משה

גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלהינו זבחים לאכילה ועולות

להקריבה והא כתיב^י ויקח יתרו [חותן משה] עולה וזבחים ההוא^{יא} לאחר מתן

תורה הוא דכתיב הניחא^{יב} למ"ד [יתרו] אחר מתן תורה היה אלא למ"ד

[יתרו] קודם מתן תורה היה מאי איבא למימר דאיתמר^{יג} בני ר' חייא ור'

יהושע בן לוי חד אמר יתרו קודם מתן תורה היה וחד אמר יתרו אחר מתן

תורה היה למ"ד^{יד} יתרו קודם מתן תורה היה קסבר שלמים הקריבו בני נח

כתנאי^{יט} וישמע יתרו בהן מדין^{טו} מה שמועה שמע ובא ונתגידר ר' יהושע אומר

מלחמת עמלק שמע^{טז} שהרי כתיב בצדו וי'חלש יהושע את עמלק ואת

עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע [ובא] שכשנתינה^{יז} תורה

שירה

תורה היה למ"ד^{יח} יתרו קודם מתן תורה היה קסבר שלמים הקריבו בני נח

כתנאי^{יט} וישמע יתרו בהן מדין^{טו} מה שמועה שמע ובא ונתגידר ר' יהושע אומר

מלחמת עמלק שמע^{טז} שהרי כתיב בצדו וי'חלש יהושע את עמלק ואת

עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע [ובא] שכשנתינה^{יז} תורה

שירה

תורה היה למ"ד^{יח} יתרו קודם מתן תורה היה קסבר שלמים הקריבו בני נח

כתנאי^{יט} וישמע יתרו בהן מדין^{טו} מה שמועה שמע ובא ונתגידר ר' יהושע אומר

מלחמת עמלק שמע^{טז} שהרי כתיב בצדו וי'חלש יהושע את עמלק ואת

עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע [ובא] שכשנתינה^{יז} תורה

שירה

תורה היה למ"ד^{יח} יתרו קודם מתן תורה היה קסבר שלמים הקריבו בני נח

כתנאי^{יט} וישמע יתרו בהן מדין^{טו} מה שמועה שמע ובא ונתגידר ר' יהושע אומר

מלחמת עמלק שמע^{טז} שהרי כתיב בצדו וי'חלש יהושע את עמלק ואת

עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע [ובא] שכשנתינה^{יז} תורה

שירה

תורה היה למ"ד^{יח} יתרו קודם מתן תורה היה קסבר שלמים הקריבו בני נח

כתנאי^{יט} וישמע יתרו בהן מדין^{טו} מה שמועה שמע ובא ונתגידר ר' יהושע אומר

מלחמת עמלק שמע^{טז} שהרי כתיב בצדו וי'חלש יהושע את עמלק ואת

עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע [ובא] שכשנתינה^{יז} תורה

שירה

תורה היה למ"ד